

Literatura

ARGUMENTU PA UN DISCUTINIU SOBRE'L BABLE

BENIGNO SUAREZ VALDÉS

Si bien ye verdá que les reivindicaciones sobre'l bable son antigües, ensin embargu cuando se fae la transición n'España el bable algama un auxe sinificativu y ye, dalgún modu, recoyíu oficialmente nos Estatutos del'Autonomía del Principáu d'Asturies.

Ista reconocencia oficial del bable inclúyese nos Estatutos dientru'l campu d'acoyimientu cultural, comu pa iguar toa una política d'esporsollu na ensiñanza y nos medios de comunicación. Diz l'artículu 4º: El bable gozará de protecció. Se promoverá su uso, su difusión en los medios de comunicación y su enseñanza, respetando, en todo caso, las variantes locales y voluntariedad en su aprendizaje". Tornemos al bable el textu: "El bable goziará d'acoyimientu. Se promoverá'l so usu, el so desflundimientu nos medios de comunicación y la so ensiñanza y la voluntariedad na dependencia".

Teniendo caráuter solamente voluntariu dánse a ca pocu ríspidos y manifestaciones na nuesa ciudá d'Uviéu.

Ye polo que la tema bable, nun siendo compartía pola gran mayoría de los asturianos, supón un argumentu que divide a la sociedad asturiana; socesu esti que incide na actitú taramiellante de los mesmos políticos, que ven que la tema nun tá almitía lo abondo preciso polos mesmos asturianos, comu pruyeríase un mayor apobinamientu sofitáu por toos.

Y por mor d'esti, al nun ser el bable oxetu d'incumplimientu, nin siquiera na ensiñanza, fasta la data nun s'escomenció oficalmente dalgún entamu políticu, que nos empobine al llantamientu sofitáu.

De toes maneres, si queremos empobinar la cuestión seriamente, ha de ser frutu d'una igua sólida, parafitá na diversidá de los bables, que respete les igües singulares. Esto supondrá pala cultura asturiana un fallazgu arriquecedor, qu'empide too puxu escontra l'estropiciu cultural.

Esti fenómenu de pluralidá llingüística dase dafechamente na nuesa rexión, lo que nos fae atalantar que los argumentos por mor del respéutu a la diversidá nun ye un antoxu de los falantes, sinon qu'obedece a les formes de los asitiamentos localistes,

n'otru tiempu perdificiles pales comunicaciones y palos entecambios; cuyu entornu dio llugar a la propia cultura; según les esixencies humanístiques, perafitaes nel espollu cultural de la presona.

Esti fechu en cá espresión llingüística llariega, deatapa l'entidá viviente d'un pueblu. Entamar, pos, p'apanda'l camin haza l'achaplamiento les fales, ye lo mesmu qu'arriasar cultures, quitándoles de l'hestoria.

Hemos atalantar seriamente nel empobinamientu pel camín de la diversidá, iguando un entamu que acoya los desemeysos llingüísticos, pa gociu cultural de los propios ciudadanos llugariegos.

Teniendo comu tien Asturias esti panorama llingüísticu, hemos atalantar esta gran rialidá, dexando l'enfotu de xunir les diverses fales, almitiendo comu fechu consumáu a la llingua castellana pa toos los asturianos. Entamar xunir los bales, o sofitar ún d'ellos per enriba los otros, ye comu dir escontra de los drechos de los pueblos a escoyer llibremente la so llingua, al so modu d'espresión.

Les fales nun apaecen de sópito, sinon que supon una llabor de munchu aguante, de munchu tiempu dende varies xeneraciones, que lo faen ensin mandatu dengún, y nun com'un llogru de pescudar n'unos llaboratorios, lloñe de toa rialidá llingüística llariega.

La cultura, que surde comu resultancia de que'l ser humanu ye xenerador de la belleza a través del arte; del bienestar, a través del progresu científicu, asina comu too lo que supón avance social, fae que la llingua algame una emportancia comu tresmisora mesmamente de cultura. Ye polo que la llingua costitúyese na casa de la cultura. Ye dicir, que presenta auténticamente un mundu cultural, que al desfacer una llingua, desfácese una cultura.

Soi cosciente que nun tá too en dicir el qué ye lo que nun hai que fer, pos sería adoptar una postura pésimamente negativa, ensin que a la vista nun s'apropie un horizonte espurridor. Les igües qu'hemos ufiertar comu solución nun han ser precisamente nin siquiera'l resultáu d'una imaxinación privilexiá, que trate de tornar la verdadera pluralidá de los bables por un bable fechu "a lo esperanto", ya que naide presonalmente ye fautor de dengún idioma que posea l'imaxinación criadora. Sólu'l pueblu y los sos poetas reciben a través de les xeneraciones esti mandatu. Los poetas actualicen, renueven y dan vigor a les pallabres nel pensamientu y nel bien dicir de les coses.

En cuantes a la normalización, oxetu esti d'una mala comprendoria, l'Academia de la Llingua Asturiana tien el so oficiu encamentáu, el mesmu de toes les Academies de les Llingües. Peru yo diría más, dándose'l casu singular del momentu en que tá'l bable: Hai que tener cuenta l'estilu narrador del plumiador, que porta una sintaxis nidia nos sos criterios, asina comu garre l'idiosincrasia nes formes d'escribir según la fala llariega, ensin escaecer los semeyos que tien col castellán.

Nun ye cosa de llamar a la resinación, y menos al pesimismu, que ye quien a desfacelo too, sinon qu'hemos de cultivar la nuesa llingua castellana y la que l'asoceder nos ha propiciado nel bable.